

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis, Commentariorum Libri LVIII

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Liber Primus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

JOAN. PIERII VALERIANI

DE
LITERATORUM INFELICITATE,

Liber Primus.

Qum proximis diebus famâ, de Clementis Septimi, Pontificis Maximi, obitu vâ-
nis rumoribus evagatâ, Hippolytus, & Alexander, nepotes ejus, Romam ex-
peditissimis itineribus protecti essent; lentius ego cum comitatu domestico sub-
secutus, postero quàm in urbem ingressus sum die, nihil antiquius duxi, quàm
Gasparem Contarenum, Oratorem Venetum, invisere; quem virum ingenio,
doctrinâ clarissimum à primis adolescentiæ annis assidue culueram. Verum
accidit, ut eo ipso die, quo domum ejus accesseram, ipse piæ rei causa septem sacrosanctâ
Divûm pulvinaria supplicaturus inviserit, erant enim lustrici dies, quos antiquitus duxi, quàm
dragenos purificationi consecravimus nostra pietas. Vixque pulsatis foribus herum domi non
esse, & eò profectum responsum acceperam, iterque simul ad Petrum Melinum, illis ædibus
haud procul habitantem, verteram, cum amici jucundissimi Laurentius Grana Siginorum An-
tistes, & Angelus Colotius incomparabili probitate vir, Græcè, & Latine doctissimus, mihi
obviam facti sunt, quos cum salutassem, & quò tenderent, interrogassem, ad rarissimum hunc,
ædes indicantes, virum vultu admodum hilari responderunt. Quibus ego, frustra inquam,
hodie huc accessistis: nam ego quoque eum salutaturus huc adveneram; verum eum dome-
stici pulvinaria septem invisisse ajunt; quare nulla reliqua sit spes, ut hominis conspectu ho-
die fruamur. Sed quid obsecro negotii vobis apud illum est? quamquam insulse me hoc in-
terrogare sentio, qui probatissimos, literatissimosque viros perconter, quid illis negotii sit a-
pud omnifariæ Principem eruditionis. Certè, suscepit Grana, poterat ex te conjicere, quid
acturi veneramus; quippe nulla alia de causa, nisi ut ab ejus congressu beatiore quodam-
modo disceremus; quod & semper contigit, & heri, & nudius tertius maxime beati viri fu-
imus, cum magno nos errore liberavit, qui literatos omnes ad ærumnas, & infelicitates na-
sci, hoc præfertim tempore, suspicari cœperamus: eam ille opinionem sapientissimâ disputati-
one sustulit, & ne nos horum studiorum usque adeò pœniteret, effecit. Hic ego, Gramam nun-
quam neque temerè, neque fictè loqui solitum, longâ doctus consuetudine augurari cœpi,
sermonem eum ex eo genere fuisse, quod Patavii trigesimo abhinc anno in Contarenorum æ-
dibus, nunc apud ipsum Gasparem, nunc apud ejus patruelem Marcum Antonium Flavum,
interdum etiam apud Andream Navagerium, sæpè solitum conferi memineram; cujus re-
cordatione incensus, obsecro inquam, mi Grana Pontifex, & tu Coloti, nequaquam mihi
sermonis istius, quo vos à Contareno beari asseritis, explicationem invidetis, ut hinc mo-
rorem leniam, quem ex non invento Gaspare concepi. Hic Colotius.

Jamdudum enim, ex vultu animadvertēbam, erumpere gestiebat, sed Pontificis, qui lo-
qui cœperat, reverentiâ subicebat. Quem, inquit, sermonem quaris Pieri, nisi quantum
ad nos pertinet, calamitosum, miserum, & infelicem; quantum verò ad Contareni sapientiam
spectat miseriarum omnium medelam, & allevationem. At cujusmodi tandem fuit, inquam;
quam

quam diu me ejus desiderio torquebitis? Dicemus, inquit Colotius, ut etiam pro Pontifice Grana loquar, & totius rei seriem, unde orta est, & quo pacto processit, memoriter explicabimus: cupimus enim tuum hoc explere desiderium. Sed enim, quia platea hæc Agonalis tam longæ repetitioni incommoda est, posita è regione Melinas ingrediamur ædes; atque ibi sedentes in Petri nostri cryptoporticu, rem ipsam ab ovo tibi recitabimus. Optimè, inquit Grana; quò enim libentiùs Contareni exclusi colloquio divertamus? Opportunissimè, inquam ego: nam quia Contarenum domi non offenderam, ad Melinum rectà redibam. Hic Colotius sublata cum ore manu, ò Geniorum inquit, vim, atque concordiam! ò semper unanimes, quos idem afficit studium! nam rebus etiam agendis spectrum idem eodem invitat tempore, & quod antiquissimus ait Poëta: ἀγχι θεός τῶν ὁμοίων πρὸς τῶν ὁμοίων. Sed ecce vobis Melinum à limine nos invitantem; in tempore omnia. Cum igitur ingressi essemus, & Melinus scamna afferri jussisset, nosque adsedissemus;

Quorum, inquit Melinus, vobis iter erat, aut qui vos mihi jucundissimas animas casufve, consiliùmve, in unum coëgit? ad te inquit Grana, divertimus, posteaquam Contarenum, ad quem sermonem hesternum continuaturi accesseramus, domi non inveneramus. Rectè suscepit Melinus, sermonis hesterni mentionem Pontifex tecisti. Nam hodie vestrum aliquem ardentissimè cupiebam, quem percontarer, quique rem omnem mihi pernarraret; siquidem in hoc ipso limine consistenti mihi heri admodum vesperi Joannes Antonius Pollio ex æquo summam complexus erat, sed quia festinandum illi erat ad Pontificem Maximum, ut cænant adfisteret, diutiùs mecum morari non potuit, mihiq; meo unius commodo illi esse incommo- dum religio fuit. Ajebat autem se interfuisse sermoni vestro, & ita me unà tantum scintilla incenderat, ut noctem hanc præ desiderio inquietiorem habuerim, eramque nunc puerum ad aliquem vestrum misturus, quando ipse ad vos accedere non poreram: nostis enim quæ me de causa contineam domi, quique hostes clam capiti immineant meo; sed agite jam, quicquid illud fuerit, explicate. Dicam, exceptit GRANA, & primus dicam, quia me nuper, ut ad te irem, per chirographum invitatas, & Colotius ex itinere festus est, ab hortis enim suis, expeditibus etiam laborans, huc venit. Accesseramus heri ad Contarenum Colotius, & Joannes Antonius Pollio mecum; quòd quidem per hos dies, quibus Princeps gravi adeò valetudine ducubuit, otiosorem hunc nacti, frequentius feceramus; multaque inter alia de literis, & literatis per unamquamque ætatem percurreramus. Ad hæc quæsitum à declinatione Imperii Romani, quam ætas literis magis florere visa fuerit: neque ulla comperta est, quæ tempori nunc elabenti anteferenda videretur. Tam clari octuagesimo abhinc anno viri extiterunt, qui certare cum antiquitate, alii eruditione, alii ingenio, alii eloquentiâ, comperiuntur. Cumque deventum esset ad eorum nomenclaturam, urbes aliæ vix unum, aut duos, aut tres ad summum habuisse deprehendebantur, quos in hoc album referre congruum videretur; urbem autem Romam, utpote communem orbis totius patriam, ita literatorum copiâ fertilem, & abundantem intuebamur, sive ipsa suos ostentaret, sive peregrinos gremio susceptos aluisse, & inter suos fovisse gloriaretur; ut in ea ipsa demum per annos aliquot major literatorum proventus fuerit, quam in reliqua universa Italia. Quo constituto, interrogavit POLLIO Contarenum, an eo ipso judicio esset, & qui multorum mores hominum cognovisset, urbesque, & nationes varias perlustrasset ita, necne esse comperisset. Quo ita quidem esse affirmante, quæsitit insuper ex eo, quantum Romanis delectaretur ingeniis, quem usum, aut fructum ex eorum consuetudine perciperet. Hic CONTARENUS profundissimo suspirio ducto, nullum me cupierim, occasionem aliquando mihi dari Romam invifendi, ut quæ hic florere ingenia omnium prædicatione acceperam, præsens inspicerem; & optatissimâ eorum fruerer consuetudine. Accidit autem superiore anno, ut vix ad Senatum meum retulerim de iis, quæ in Hispana legatione apud Carolum Cæsarem gesseram, cum me partes, civisque mei, Legatum ad Pontificem summum destina-
narunt:

narunt: quod quidem munus, & si alienissimo tempore mihi demandatum intelligebam, turbantibus non totius modò Italiae, sed orbis universi rebus, & Pontifice ipso, qui ex arce Aelia profugerat, propemodum extorre: in eam tamen erectus spem, ut vel suâ ipse providentiâ motus, vel meo, & aliorum consilio persuasus, ad sedem suam, sedatis aliquando Romæ rebus, reverteretur, atque ita Romam videndi causa, & opportunitas mihi concederetur; aliquanto hilarius provinciam suscepi. Pontificem itaque, cum Romam revisere constituisset, subsecutus sum. Sed is statim gravissimo, quo affectus est morbo, magnâ nos identidem sollicitudine affectit; quam ut quoquomodo lenire conaremur; quoniam Principe tam malè affectio nullus erat negotiis neque publicis, neque privatis locus; eò me converteram, ut vestrorum ingeniorum cognitione, consuetudineque me oblectarem. Sed bone Deus, cum primum cæpi Philosophos, Oratores, Poëtas, Græcarum, Latinarumque literarum professores, quos in Commentario conscriptos habebam, perquirere, quanta, quamque crudelis tragedia mihi oblata est, qui literatos viros, quos me visurum sperabam, tanto numero comperiebam miserabiliter occubuisse, atrocissimaque fati acerbitate sublatis, indignissimisque affectis infortunis, alios peste interceptos, alios in exilio, & inopia oppressos, hos ferro trucidatos, illos diuturnis cruciatibus absumptos, alios, quod ærumnarum omnium atrocissimum arbitror, ultro sibi mortem conscivisse. Quæ quidem tot excellentium hominum calamitates, primo eo impetu, quanto me dolore affecterint, vix unquam fando explicare possem. Quòd nisi vos saltem, & paucissimos alios comperissem, meæ me istuc profectiois, meique hujus invivendi Romam studii pænitere jam occiperat. Hic POLLIO Contareni secutus argumentum; Miserum inquit, & lamentatione dignum est, non inficior, tot claros literaturâ viros Romæ jam brevi temporis curriculo, & quod infelicius est, miserabili ferè omnes mortis genere defecisse. Sed hujusmodi clades, quo majori numero editæ sunt, eò sunt detestabiliores. Longè igitur miserius, atque stebilius est, per universam etiam Europam ætate nostra bonas literas ita factorum inclementiâ vexatas, ut nulla jam provincia sit, civitas nulla, nullum oppidum, in quo quadragesimo abhinc anno non aliqua insignis calamitas in hoc hominum genus incubuerit. Ita nostro seculo tempestas hæc in optimos quosque effusa est, atque ad eò non nostras tantùm regiones, sed & universum terrarum orbem, omnifariæ doctrinæ luminibus orbavit. Videtis enim, auditifque passim bonos omnes indignissimis ærumnarum omnium casibus afflictos, paucissimosque admodum enumerare possumus, qui felici usi vel vitâ, vel senio, leniori mortis genere occubuerint; & ut vera vobis fatear, quoniam hæc iniquioris fortunæ tela literatos præcipuè conficere videntur, quamvis ego horum hominum industriam, & virtutes unicè amem, observemque, eorum tamen offensus damnis, ærumnosissimum rerum omnium arbitror scire literas.

Ætate autem nostrâ boni omnes perpetuâ quadam calamitate exagitati, aut vitam, aut mortem fortiti sunt infelicissimam. Nam eos tantum ante oculos mihi propono, quorum, dum viverent, virtus nobis in conspectu clara, celebrisque fuit; quorum si vitam, aut exitum memoriâ repetamus, omnes ferè vel insuaviter vixisse, aut vitâ miserabiliter decessisse comperiemus.

Et ut ab optimis incipiam, Hermolaus Barbarus Orator, Senatorque vester optimus, Contareni, vir, quod omnes fatentur, ætate suâ literatissimus, eo ipso tempore, quo aliquam studiis suis quietem se adsecutum arbitrabatur, dum Romæ apud Alexandrum Sextum, Pontificem Maximum, Venetæ nobilitatis nomine Oratorem agit, summisque vigiliis intermortuum bonarum literarum, neque non & disciplinarum gloriam suscitât, ob susceptum inconsulto Senatu suo Aquilegiense sacerdotium, exsul factus, & de possessione ejectus, vitam inopem aliquandiu traxit, Alexandri Pontificis summi sportulâ quodammodo sustentatus, paucis vero post mensibus pestilentia contactus, desertus ab omnibus, infelicissimo mortis genere oppressus est: quique laudatione, & eloquentiâ suâ innumeros ætatis suæ homines illustraverat, & su-

& funere, & honore sepulchri ita defraudatus est, ut ubi sepultus, quove hominis cadaver coniectum fuerit, ignoretur.

Proximis autem diebus Christophorus Marcellus, ut nostri ordinis homines percurram, singulari vestri patriciatus ornamentū, quo ingenio, qua doctrina, qua eloquentia, qua in super morum integritate vir, ipse quoque; longè aliā fortunatā, atque ejus pietas, & dignitas postulabat, indignissimoq; tali probitate, & eruditione exitu surreptus est nobis. Primarius enim Corcyrensiū Flamen Clementi nostro, Pontifici Maximo, ob egregias has animi dotes acceptissimus, dum in dies longè amplioribus ab eo honoribus honestandus est, in proximam incidit Romanarum rerum calamitatem, ex qua ab Hispanis, qui nuper urbem Romanam clam aggressi captam diripuerunt, in captivitatem ipse abactus, bonis & suis, & suorum omnium expoliatus, quæ immanissimorum hominum, Italici nominis odio, crudelitas fuit, multis affectus tormentis, cum intolerabilia, quæ illi flagitabant, tributa solvendo non esset, perditisq; rebus omnibus, qua se spe, vel cujus auxilio, & ope sustentare posset, non haberet, Cajetæ animam miserabiliter exhalavit. Ajunt enim Hispanos, posteaquam se auri, quod poposceraut, spe dejectos intellexerunt, clarissimum hunc virum catenam religatum, nudum sub Dio ad arboris cujusdam truncum exposuisse, singulisq; diebus digitos ejus singulos exungulasse, eumque ita demum inter atrocissimos eos cruciatus, fame insuper, & vigilia, & diurni nocturnique aeris inclementiā necatum.

Camillus Portius, ut meos quoque cives, in scenam hanc ducam, quantæ fuerit celebritatis, ignoret nemo, sive ille Romanam Cathedralam magno omnium stupore, & admiratione decoraret, sive pro rostris declamaret, ut nihil ejus dictione suavius, nihil jucundius, nihil expolitius haberetur. Is tamen simulac ab Leone Decimo Pontifice Maximo Aprutinæ est Ecclesiæ præfectus, acerbissimā diuturni cujusdam morbi, nulli medicorum cogniti, correptus inclementiā, postquam miserabili cruciatus menses plurimos decubuit afflictatus, morbi demum ejus truculentia, & totius corporis doloribus oppressus, virente adhuc ætate animam egit, incredibili apud omnes sui relicto desiderio.

Neque Marci Musuri sortem quisquam latam dixerit; qui licet & Patavii, & Venetiis apud nobilitatem vestram summā omnium commendatione, & gratia complures annos Græcas literas docuisset, & doctrinæ nomine ab Leone Decimo, Pontifice Maximo, duplici flaminis honore decoratus, à Julio, ejus pontificis fratre, tunc Cardinali sacerdote, qui nunc est summus Pontifex, in amicitiam susceptus, magnā omnium dilectione coleretur, nescio qua tamen animi mæstitia, elam exulceratus, ut qui non modò non dignitatem ullam, aut beneficii commodum in eo vitæ colore duceret, qui hominum opinione judicatur amplissimus, sed sibi summā in libertate versari solito, summam etiam deformitatem, & miseriam arbitraretur, in occultum ex ea cura incidit morbum; cujus nulli Medicorum causā cognitā, interque tacitas anxietates, miserimasque fortunæ suæ deplorationes diutissime vexatus, expiravit. Hæc cum verbosius fortè, quam tanti viri reverentia postulabat, ore excidissent, utque importunitati meæ veniam daret, postulassem: Immò perge, ait Contarenus, & si qua hujusmodi exempla habes, quæ infelicia putes, omnia profer in medium. Hic ego audentior factus, Quid inquam, unquam latabile habuit Hadrianus Cardinalis Cornetanus, emunctissimæ latinæ auctor, beneficio Alexandri Sexti Pont. Max., cui fuerat à secretis, ad id honoris evectus, sub Julio Secundo Pont. Max. mox exul factus, & acerbissimis percussus edictis, annos aliquot in Germanicis Rhetorum alpebus obscurā, & fordida peregrinatione delituit. Defuncto mox Julio, eique Leone suffecto, profanissima in talem Principem conjurationis conscius fuit, qua patefacta, veniæque ab humanissimo Pontifice impetratā, diplomateque absolutionis accepto, suæ stimulo conscientie exulceratus, noctu clam fugam arripuit, neque quò abierit, neque ubi sit, quatuordecim jam annorum spatio quisquam potuit explorare. Constans tamen opinio est, eum insuto in interiorem toracem auro oneratum, comitis famuli perfidia oppressum, auroque surrepto cadaver in solitarium aliquem locum abjectum occultari. Huic exemplo non absimili adjiciendus est Alphonfus Petrucius

cius, Pandulphi, qui Senas quam diu vixit, quietâ semper dominatione reſerat, filius, Græcis, Latinisque literis à Severo Monacho non leviter eruditus, à patreque ob ingenium ad diſciplinâ aptum ſacerdotio deſtinatus, ab Julio II. Senatoriâ purpurâ, Cardinalique pileo decoratus. Is puer admodum à Borgeſio germano fratre, jam tum puero, & paternâ adminiſtrationi aſpirante cultro impetitus parum abſuit, quin ad vitæ perniciem jugularetur. Nam ſædam in gutture cicatricem diſſimulare nunquam potuit. Ubi adolevit, & in ſacro Senatu Romæ Rempubliſcam adminiſtrare cepit, Leonis Decimi tempore rerum Senenſium ſuſpicionem alienatus à Principe, ſædiſſimæ illi conjurationi, quæ in Leonis vitam facta eſt non ſolum interfuiſſe, verum etiam præſuiſſe delatus eſt. Quâ detectâ cum ipſe captus, & in carcerem conjeſtus, convictusque ſcleris eſſet, in Hadrini mole, nondum octavum, & vigefimum ætatis annum excedens, fracto gutture ſublatus eſt. Sed enim, ut in hoc fortune ludibrio nihil ulterius quaeramus, Leo X. Pont. Max. nullo non doctrinâ genere inſtitutus, Græcis, Latinisque literis optimè eruditus, acerrimique judicii vir, & ſeu ſolutam orationem ſcriberet, ſeu carmen pangeret, laudem in utroque meritis infelicis inſidias evaſiſſe fortè videatur, qui vix dum ex juventa egreſſus ad Pontificatum ſummo gradu, auctoritate, & opibus florentem, evectus ſit. Sed ſi quis etiam præteritis iis, quæ antea cæcâ ætate pertulerat, exilio, egeſtate, peregrinatione, captivitate, & innumera bilibus aliis ærumnis, ea tantum inſpexerit, quæ Pontifex aſſidue perpeſſus eſt, maxime vereor, ne hunc inter literatorum infeliciffimos ſtatuat, qui vitam omnibus fortunæ telis oppoſitam habuiſſe videatur. Is enim, ut à domeſticis, & in proprio corpore ſævientibus incommodis ordiamur, ſuppurationis quodam in ſede morbo, quo ferè ſemper laboraverat, nullam unquam horam neque diurnam, neque nocturnam quietem habuit, dilectiſſimarum mox fororum morte exulceratus, immaturo Juliani fratris, quem tanquam oculos ſuos amabat, obitu, mox & unici nepotis, Petri fratris germani filii, jam tum Umbriæ Ducis, jam Francorum Regis affinitate dignitati vulnere lethali ſub obſidio ne cujusdam caſtri accepto, ad vitæ uſque deſperationem adducti, paucisque poſt menſibus ex diuturna, qua computruerat elephantia ſic florida ætate abſumpti, funere graviter contriſtatus, conjurationibus demum multorum, atque etiam intimorum, in vitæ diſcrimina non ſemel adductus. In graviſſimum inde bellum adverſus Gallorum Regem attractus, non ſolum ærarium exhaustiſſe, verum & patrimonium oppignoravit, ſuisque jam deficientibus, & ferè totas amicorum opes abſumpſiſſe: tum immaturâ præventus morte, cum bellum jam Julii Cardinalis fratris virtute conſici poſſe ſperare cæperat, ſubitaneo, brevique morbo exceptus, interturbata, ſubverſaque omnia dereliquit. Quodque longè infelicius bono Principi fuit, ab obitu cum maledicentiſſimis omnium libellis inſamatus eſſet, in Senatu toties de nomine, deque actis ejus abolendis per adverſæ factionis hoſtes acutatum. Quod nulli antea Pontifici poſt obitum accidit neque legimus, neque meminimus. Adde omnium ferè literatorum amicorum querelas, qui tranquillitatem ſub literato Principe ſibi quiſque ſuam propoſuerat, cum ea decepti ſpe, vix duobus, aut etiam altero ad ſummam exceptis, in miſeria, calamitate omnes deſtituti jacuerint. Hic tacuerat Grana, quaſi aliorum, ſiqui memoriæ ſuccurrerent, caſus meditaretur: tacebant & alii omnes, dum unusquisque magnum fortune ludibrium in Leone ſecum taciti meditantur: tantum, talemque Pontificem ad bene de univerſo humano genere promerendum, genitum, eo ipſo tempore interceptum, ſuſpirantes, quo, ſi paululum ſuper viſiſſet, facile omnium deſideria fuerat expleturus, cum POLLIO natus ex omnium ſilentio occaſionem, ita ſubjecit. Poterat quidem, GRANA, fors Leonis Decimi, ſi quis æquè rem perpendat, locupletiffimum humanæ infelicis exemplum eſſe, ſed tua hæc Pontificum tot tam ſummorum, quam inferiorum, commemoratio admonuit me Jani Quinqueeccleſienſis Antiliſis, quem quia vobis ignotum arbitror, qui res Pannonicas haud ita fortè curaveritis. quia tamen is vir admodum probus fuit, & literatum principatum in ea Provincia tenuit, quod mihi ſuperiore legatione meâ, à Leone Decimo demandata, ſatis exploratum eſt, inſignem quandam hominis calamitatem recitare à ſermonis, quem jam inchoavimus, ſerie alienum non erit. Nihil enim ejus morte miſerabilius, nihil ejus fortuna fuit unquam infelicis. Quippe is latinâ literas acquiſiturus, ab extremis usque Pannoniis in Italiâ transmigravit; Guarinum Vetonenſem non incelebrem eo tempore

Janus
Pannonius.

pore Grammaticum nactus, sub eo ita profecit, ut elegiarum scriptor non inlegans haberetur in patriam demum ad Matthiam Pannoniæ Regem se contulit; paucisque post diebus beneficentissimi in literatos omnes Regis voto Quinqueecclesiensi est ecclesiæ præfectus. Sed diebus multo post paucioribus vehementer quosdam expertus est invidere dignitati suæ, à quibus cum sædè calumniatus esset, Regi, viro alioqui optimo, sed nimirum credulo, suspectus adeo esse cepit, ut pro delato nuper honore vita hominis deposceretur. Quod periculum Janus cum impendere sibi perpexisset, fortunamque non solum adversam, sed funditus everfam intelligeret declinaturus Regis ferociam, speransque diem veritatis parentem meliora paraturam, apud amicum collegiatæ cujusdam ecclesiæ præpositum, instituit delitescere, ibique omnibus ornamentis, atque præfidiis privatus, iisque amissis, quæ erat maximis & laboribus, & vigiliis adeptus, miserabili solitudine ita contabuit, & plenus timoribus, & miseris, nulli deinceps neque cognitus, neque visus, gravi, diuturnaque dysenteria vexatus, occubuerit. Clanculumque ab hospite in arcam pice oblitam inclusus, per duos ferme annos insepultus adservatus est. Neque perpetua tamen fuit Matthiæ Regis indignatio, qui aliquo post tempore, cum furor iste deferbuisset, de Jano demum cogitare cepit; mirificum enim huic successerat Jani desiderium, diuque de homine percontatus, cum inveniri nusquam reperisset, præmium etiam indici proposuit; forteque accidit, ut Rex ergo rei sacræ templum id inviseret, cui Jani hospes præfectus erat: qui ad Regis pedes accedens veniam prius deprecatus est, quod tanti Regis exulem apud se recepisset: quæ impetratâ, si vis inquit, ô Rex, Janum, tuum invenire, diatæ nostras invisere ne graveris, ibi enim Janum apud me latitantem deprehendes. Nihil conctatus Rex contiguas templo hospitis hujus ædes ingreditur, qui ostenso illi ligneo conditorio pice perlito, & in arce familiaris speciem fabrefacto: — Illic, inquit, Janus tuus jam biennium delitescit, & tui, & Regum omnium securus. Quare te obsecro, ut promissi præmii loco patiari tantum cadaver ejus, ut Præsulem decet, honorificè sepeliri. Conversum est Regis gaudium in apertissimam mæstitiam, atque misericordiam, & ædituo non tantum indulgit, ut Janum sepeliret, verum pro officio, & pietate, quam erga Janum exhibuerat, eum in ejusdem ecclesiæ, cui Janus præfectus fuerat, Episcopum surrogari procuravit. Eoque tunc demum tempore Janus Regis sui judicio honestatus est, quo nullo honorum sensu affici poterat, nulla rerum humanarum voluptate deliniri. Finierat Pollio, omnesque indignam infelicis Antistitis sortem miserari videbantur; erantque se nostris, qui cum lucubrationes hujus inspexissent, & industriam, & ingenium hominis haud improbarent. Tum ergo sermonem meum continuaturus. An non, inquam, inter calamitosæ fortis homines adnumerandus etiam est Franciscus Acolthis, Petri Cardinalis patrii beneficio Anconitanus Præsul. Namque is egregiæ indolis, & elegantis literaturæ juvenis, fatorum primum acerbitatem tunc expertus est, cum repentino de cælo tactus fulmine vestimentis ob os incensis, ita territus est, ut parum abfuerit, quin extingueretur; paulò post pestilentia illa correptus, quæ cum Adriano Sexto advecta Romam invasit, uti ejusmodi in contagione fieri solet, à clientibus omnibus derelictus, unius Benedicti fratris germani, qui nunc sacerdos Cardinalis est, ope, & officio sustentatus, qui pietatem erga fratrem, multis abhinc sæculis rarissimam professus, dum ejus morbum suis ipsemet manibus curat, cibum ministrat, ulceribus medetur, eadem ipse quoque mox peste contactus, nunquam abstereri potuit, quin operanti illi assiduam navaret: Francisco precibus identidem deposcente, ut abstereret, vitæque ille suæ parceret, quando ipse omnem salutis spem abjecisset; sævientem autem morbo paucorum dierum intervallo peremptus, magnam, quæ de profectu ejus excitata erat, spem cum omnium mœrore fessellit. Et ut à nostro demum ordine recedamus, nunquam Antonii Marostici sine dolore meminimus, quem vestra, Contarene, regio ad nos miserat, quem Colotius, quem docti omnes Romæ & amabant, & venerabantur: is dum apud Cardinalem Pisanum in honore habetur, & diu expectatam studiis suis quietem jamjam se somniat affectus, repentinâ epidemiæ contagione correptus, vix triduum tanto suffecit cruciatui. Mortuus igitur eo modo, eò afflictiore quam ceteri conditione fuit, quod pleraque ejus scripta, quæ vitam illi dubio procul reparatura erant, unâ cum reliquo instrumen-

Franciscus
Acolthis.Antonius
Marosticus.

Rodericus Lusitanus. to concremata sunt, ut moris est, ad expurgandam morbi ejus contagiem. Rodericus verò Lusitanus summæ juvenis eruditionis, Mathematicarum scientissimus, quas non ut multi barbarè, sed vel Græcè vel Latine, idque castigatissimè profitebatur, miræ prorsus in docendo dexteritatis, & diligentia, Aegydius Cardinalem in Hispaniis nactus, qui magnis de rebus ad Carolum Imperatorem Christiana pietate missus fuerat rarissimam hominis eruditionem, & sapientiam admiratus, eum in Italiam secutus, cum Romæ doctrinam suam propalasset, eruditorum omnium concursu frequentari cœpit, mox rebus tunc florentibus Romanâ cathedrâ honestatus in ea incidit tempora, quæ omnium calamitosissima semper appellabuntur, à latronibus enim Romæ vastatoribus malè habitus in ipso juventutis flore pestilentia, quæ statim in cladem illam incubuit, fertur absumptus. Invenit Colotius ad amici tam docti recordationem, & Pollio suspirio visus est eum desiderare, addiditque Contarenus se, & apud Venetos suos, & in Hispaniis celeberrimum hujus juvenis nomen audivisse.

Hieronymus Carbono.

Mox ego. Hieronymi autem Carbonis viri ex nobilitate Neapolitana summi gloria longè clarior est, quàm nostro possit crescere testimonio. Hic inter eruditissimos à Pontano celebratus, ab Aëlio summè commendatus, doctissimis ingenii sui monumentis eruditorum de se omnium expectationem exararat. Neque tamen is, qui totum vitæ tempus bonis artibus impenderat, eandem hanc inclementiam fati potuit evitare. Siquidem gravissimo eo, & pestilentissimo anno, quo Roma toties direptionibus objecta est, in Neapolitano ille otio quietus, pestilentia oppressus infelicitè occubuit.

Josiphon Samuelis.

Hunc sequutus idem Petri Gravinæ exitus, cujus tam morum, quàm scriptorum elegantia nimirum exigere videbatur, ut qui per innocentiam, & laudabilem studiorum industriam vitam omnem exegerat, æquiore frueretur fato. Hic tamen ea correptus pestilentia, quam Hispani Romæ prædatores Neapolim intulere à carissimo quoque destitutus in eâ miserâ defecit. Addam his Josiphon Samuelis, quo Julius Secundus Pont. Max. assidue usus est Medico, filium, qui Philosphia, & Mathematicis impensissimam operam navaverat, literis Hebraicis sub ipso patre mirifice profecerat, neque patriâ eâ contentus eruditione, Græcæ etiam affectaverat, Latinas autem ita didicerat, ut & vorax, & profræ orationis candore, & elegantia, æquales omnes Romæ provocaret, æquumque cum universa juventute pedem ferret. Moribus ad hæc integerrimis præditus erat, ut nihil in juvene præter Christianæ pietatis cognitionem desiderares. Is autem iniquissimis, atque acerbissimis in præter commodis, multisque jacturis, & bonorum suorum direptionibus, afflictus. Nam statim post patris obitum fortunas suas eò dissipari sensit, quo paternus servus arcâ ejus nummariâ perfractâ multis nummorum aureorum millibus surreptis, Byzantium usque profugit. Eum subsecutus Josiphon non modo exclusus est à portu, profugioque omni, sed etiam injuriæ vulnere confossus, quod à mendacissimo eodem furari servo pro Pontificis Romani exploratore delatus, ægrè vitam à Turcarum crudelitate defendit. Re demum infectâ, fortunæque modis omnibus eâ peregrinatione miserabiliter afflictâ, Romam se receperat, cum ecce haud multos post annos calamitosissima Romæ tempora acciderent. Ita ille sceleratissimo latrocinio expoliatus, captus, excruciat, quæ temporis illius tuere miserima quæque perpeffus est, cumque à latronibus quatuor die noctuque custodiretur, qui magnum ab eo pecuniarum vim efflagitabant, intempestâ nocte custodiis somno vinoque sepultus, unam interiorem lini indutus tunicam, nudis pedibus incedens fesellerat, & Tybur versus arrepto itinere & in agrum relegatus, ubi tuguriolo augustissimo contactus, cum neminem haberet, qui vel aquæ hauritum subministraret, miserima fame, siti que potiùs, quàm morbi truculentia superatus interit. Commemorare autem vobis plerosque alios possem, qui adeò hac tetra labe contabuerunt, sed hi succurrunt alii vel ferro, vel violentiori aliquo mortis genere exanimari, quorum sortem nemo non miserabilem arbitretur.

Hercules Stroza.

Hercules enim Stroza tam generis, quàm ingenii nobilitate clarus, Poëta nostro tempore non incelebris, quàm luctuoso nobis ereptus funere? dum enim ab amici cana noctu se domum reciebat

piebat, Ferrariae, urbe patria, in latronum incidit globum, contra quorum impetum crudelissimum salutem suam defendere non potuit, statimque multis acceptis vulneribus, virenti adhuc atate vitam indignantem multo cum sanguine fudit. Neque unquam, qui vim attulisset, inventus est, nisi quod potentiorum inimicitias suscepisse ferebatur. At Joannes Regius Venetus sub Alexandro Sexto Palatinus Bibliothecarius, vir dubio procul & Graecè, & Latine doctissimus, dum studiis bonarum artium operam navat indefinentem, suasque res tantum agit, iniquissimo Alexandri Sexti tempore in arcano proscriptorum albo positus, dum bona ejus appetuntur Viterbii, quò se valetudinis causa receperat, veneno sublatus est. Scripta ejus in Plutarchum plurima ab iis, qui alienè invidabant gloriae, suppressa partim evanescere, partim furibus peperere. Codrus autem Urceus Ravenas, multa variaeque doctrinae vir, eruditissimis plerisque scriptis, quae nunc edita sunt, omnibus innotuit. Is quoque sanguinaria peremptus est morte, ab adversa factionis latronibus fœdissime trucidatus.

Noster autem Mutius Aurelius Mantuanus, magno, & eleganti juvenis ingenio, linguâ prius nostri temporis Italicâ scribendo exercuit, mox Latinam affectans jam adultus, brevi admodum temporis curriculo magnum Poëtam profectus est; quam juvenis promptitudinem admiratus Leo Decimus Pont. Max., ne tali deesset ingenio, arcem eum Mondulphiæ praefecit, quem locum Aurelius studiis suis necessaria ubertim suppeditarum arbitrabatur. Prioribus itaque dimissis jocis, lususque, quibus in adolescentia sese oblectaverat, majus jam conceperat argumentum, & Porcenam Heroico celebrare occæperat. Vix pauculos nescio quot menses in eo vixerat otio, cum per multos dies à domesticis desideratus, in puteo demum quodam aquae profundissimæ & ipse, & ejus mula reperti sunt exanimati. Eandem fatorum inclementiam expertus & Paulus Bombasius Bononiensis, qui Latinas, Graecasque literas Neapoli summa cum laude publice professus, à magnæ celebritatis Cardinali Pucio Romam accersitus, ab eoque in honore habitus à secretis fuit, liberaliterque tractatus jam locuples effectus erat, cùm ecce repentina illa praedonum procella urbem Romam invasit, quâ captâ, cùm is Mæcenatem suum in arcem Æliam confugientem sublequeretur, superveniente licariorum globo oppressus, immanem caedem evitare non potuit. At quanto miserabilius periit Donatus Polius vir Florentinus, Romanæ cathedræ professor, Leonisque Decimi familiaritate non ignobilis, in quo multa erant & recondita litera, eloquendi vis non erat. Is enim à quodam puero, qui homini serviebat, spe praedæ, noctu, adactio in frontem malleo, trucidatus est, cum alioqui pauperimus vitam semper egisset duram, & insigni mendicitate miserabilem. Et quoniam in Romani gymnasii professores obiter incidimus, plerosque alios enumerabo, quibus fortuna se novercam exhibuit. Antonius enim Flaminius natione Siculus, cujus praedicationibus Roma longâ annorum serie nihil habuit eruditius, vitam in primis eo infelicitatis genere produxit, quòd nullius unquam neque docti, neque indocti hominis familiaritate, commerciove delectatus est, non famulum, non servum habuit, neminem unquam canam adhibuit, neque aliorum ipse mensas affectavit, quod faustum aliquis dicat, nisi solitudine ipsâ, & molestum, & periculosum esset. Is autem inopinatâ praeventus morte à caupone viciniae, qui quotidiana edulia homini venditabat, contationem admirante, quòd jam triduum non apparuisset, & per hortuli fenestellam quandam ingresso inter libros, quos humi stratos, stratus & ipse lectitare consuevit, sempiterno oppressus somno repertus est. Simile mortis genus sortitus est Antonius Amiterminus cathedrâ Romanâ celebris, Julii Medici Cardinalis, qui nunc summus Pontifex est, in Grammaticis, & Oratoriâ præceptor, anno antea quam is ad Pontificatum ascenderet, peste Hadrianeâ Romæ faviente profugeret. Inde librorum scriptorumque suorum desiderio incensus, ut hujusmodi suppellecilem, vel ut nonnulli volunt, receditam pecuniam auferret, reversus Romam, & domum suam ingressus, ubi familiares sui eo morbo contaminati interierant, ipse quoque contactus è vestigio, dum abitionem parat, Aquilam profecturus senex, æger, & corpore, & animo confectus, quadragesimo ab urbe lapide, intra hospitium, vel à nemine in diverforium receptus, vel ipse nulli satis fidens, ut procellosam tamen cæli tempestatem, quæ largè cadente pluvia oborta erat,

Qq

per

*Augustus
Valdus.*

per noctem evitaret, in proximi templi cujusdam vetustate prærupti pronum se conjecerat, noctem ibi pro foribus quieturus, mane autem à viatoribus ibidem repertus est exanimatus. At non minus crudeliter occubuit Augustus Valdus, Patavinus civis, qui Romæ per tot annos bonas literas tantis ab eo vigiliis, sudoribus, & peregrinationibus acquisitas, professus erat, qui non solum voce, verum etiam scriptis, eruditionem omnifariam ab interitu vindicabat; quam autem miserabili mortis genere vitam finit! Incidit enim in Romanam cladem, Hispanorum illam, & Germanorum prædonum sævitiam acerbissimam, cujus ante oculos direptâ domo, ipse in vinculis habitus, preciosissimam librorum supellectilem, laboresque illos suos, quos præsertim in Plinium elucubravit, coram dilacerari, & in usum culinæ incendi conspexit, & in eo mœrore omnibus aliis incommodis conflictatus, propter arrogantem eorum crudelitatem, quibus nihil unquam fuit, improbius, dum modicæ fortunæ vir insatiabilem barbarorum sitim tributis explere nequit, quomne senectutis suæ viaticum jam excusserant è loculis, post cruciatus varios, fame demum consumptas perhibetur.

*Janus
Parrhasius.*

Professus etiam apud nos Janus Parrhasius, ad cujus jucundam vocem undique concurrebatur. Verum is, dum assiduis vigiliis, & longæ lectionis laboribus maceratur, in eam incidit articularis morbi trulentiam, ut per annos aliquot nil præter linguam in universo corpore haberet incolumem, siderato propemodum utroque crure, ut nullis pedum officiis uti posset, lacertisque præ dolore, & contractione, redditus inutilibus, magnâ insuper inopiâ, & egestate oppressus, rerum demum omnium desperatione ductus, relicta Româ in Calabriam cum secessisset, in febrim subito incidit, qua diu vexatus, miserabileque eo cruciatu superatus, expiravit. Neque diu felix fuit Thomas Phædrus, affluentissimum eloquentiæ flumen, quo non alius eo tempore orando clarior, neque vehementior fuit, Romæ ipse quoque cathedræ decus, & ornamentum. Quam verò miserabiliter, quamque in opinato mortis genere surreptus interit, dum scilicet mula media urbe vehitur junctis factus obviæ bubalis, qui visendæ magnitudinis carrucam traherant.

*Thomas
Phædrus.*

— Conternatâ siquidem mulâ bubalisque identidem perterrefactis, simul ab ea calcitrosa excussus est tam magnæ corporaturæ vir, quantum hominem nostris, simul à plautro superatus, quamvis in rotarum medietum intervalum incidens elisione evitarit corrupto tamen præ timore, & gravi casu intra viscera sanguine, multa inde longæ, & occultæ valetudinis incommoda perpeffus, in ejusmodi ærumna vitâ functus est. Quid verò Camillus Paleottus tam elegantis literaturæ juvenis,

*Camillus
Paleottus.*

non ne etiam ille, cum ex Bononiensi cathedra Romam ad fratris germani causam, qui à Julio Secundo publico de negotio in vinculis habebatur, procurandam profectus esset, interveniente mox Julii ipsius morte, suffectoque illi Leone Decimo, cum à Cardinali Divitio, virtutis, & ingenii ergo loco germani fratris amaretur, in eam incidit valetudinem, qua per multos menses miserabiliter cruciatus totis membris non sine lethali dolore sideratis in ipso ætatis flore quintum & vigesimum natus annum, magnæ omni expectationi præreptus est? Hujus autem affinis Philippus Beroaldus junior insigni & ipse literaturâ præditus, Bononiensem cathedram aliquandiu rexerat, Romæ inde publico conductus salario professus est. Mox à Joanne Medico Cardinali jam tum Æmiliæ, & copiarum Pontificiarum Legato, admissus in amicitiam, illi à secretis fuit. Postea verò quàm is ad Pontificatum ascendit, Phædro mox vita functo, in Bibliothecæ Palatinæ præfecturâ illi suffectus est. In reliquis ornamentis, & commodis repulsam passus,

*Philippus
Beroaldus
junior.*

despectuique propemodum habitus, vix victui necessaria pro antiquæ familiaritatis dignitate obsequeretur, quo ex mœrore cum desertum se, atque abjectum existimaret, in rapidissimam febrem illapsus ad amicorum liberalitatem confugere coactus, brevi eo morbo, curisque confectus interit. Hic ego cum aliquantulum tacuissim, præceptoris, quem unice dilexeram, observaveramque, desiderio exacerbatus, putavit Contarenius absolvisse me dictionem meam, atque ita excepit. Multa quidem, Grana Pontifex, miseriarum, quæ doctis viris acciderunt, apud vos exempla, quæ vos infelicia judicatis, complexus es, sed quid inquires, si apud nos quoque parem his vestris calamitatem (utar enim locutione vestrâ, quamvis longè alia mihi sententia,) literatos affixisse dixerò, & ut à professoribus, in quibus tu finem fecisti, incipiam, cum

adolescentes effemus, tres habuimus inignes literaturâ viros, quos in hujusmodi studiis sectabamur. Duos Venetiis, Marcum Antonium Sabellicum, & Georgium Vallam, Patavii autem Joannem Calyphurnium. Qui quidem vel in gravissimis miseris, vel iniquissima vitæ conditione finem sortiti sunt, ut more vestro dicam calamitosum. Georgius enim Valla Placentinus, multi *Georgius Valla.* studii, multæ doctrinæ vir, multarum idem lucubrationum auctor, dum Venetiis, profitetur, Tri-
 ultix factionis sectator acerrimus, ita ut, quin publicè etiam adversarios maledictis profcinderet, minimè sibi temperare posset, hinc Ludovici Mediolanensis ducis inimicitis vexatus, in ipsâ, quam instituebat, civitate coniectus in carcerem situ eo aliquandiu contabuit; cognitâ mox causâ, & absolutus, & cathedræ suæ redditus, haud ita multo post cum mane summo paratus esset conferre se ad auditorium, ubi tunc Tusculanas Ciceronis quæstiones prælegebat, deque animæ immortalitate vehementissimè, doctissimeque quotidie diserebat, dum interim corpori vacaturus excrementa cibi dejecit, animam etiam morte subitaria exhalavit. Nos qui quotidie ad admirandam hominis doctrinam sub matutinum crepusculum conveniebamus, non prius tali nos doctore defraudatos intelleximus, quam hora profitendi frustra elapsâ, certos, qui moræ causam sciscitarentur, domum ejus delegavimus, qui redeuntes gymnasium nostrum præter omnium spem, quia nullum male valetudinis incommodum præcesserat, voce illa erudita spoliatum, atque orbatum renunciaverunt. Erunt qui genus hoc mortis inter mortalium felicitates enumerabunt, quippe nullo dolore prævio, nulloque mortis metu statim exanimari. Nos tamen ex Christianæ pietatis institutis miserimum hoc existimamus, ex Philosophiæ verò præceptis, neque quidem calamitates alias, quæ alterius, non nostri juris sunt, mala existimo; sed erit super hoc alias disserendi locus.

At fuerit felix Valla, quia cruciati nullo, nulliusque rei anxius è vita migravit, nobis certè ejus discipulis calamitosa fuit hominis mors, quibus eruditionis suæ tam triste desiderium reliquit. Sed enim quò minus incommoditatis Valla perpestus est, eò plus infortunii, & ærumnarum pertulit *Sa-M. Ant. bellicus.* vir ille scriptorum copiâ, & elegantia multò clarior, quam mea ulla possit commendatione crescere, miserabilem vitæ finem eum sortitus est, quod putridâ, perniciosâque correptus elephantiasis per annos aliquot miserabiliter cruciatus, interclusâ vocis viâ, cæterisque tam spiritus, quam cibi meatibus computrescentibus, gutturisque corruptis organis, venisq; corrosis, non sine cruciabili tormento annos aliquot peregit, eaque tabe demum confectus interiit. Joannis autem *Joannes Calphurnius.* Calphurnius rarissimæ vir eruditionis, qui Patavii, me puero, bonas literas perquam diu docuerat, nullo unquam tempore non expositus invidorum obtreccionibus, & injuriis, dum omnia fortiter ferens adverte, uni studet immortalitati, repentina paralyfi percussus, amisso primùm vocis beneficio, quæ lucubraverat opuscula pleraque indicare non potuit, eoque incommodo absumptos ignavissimos fucos elaboratis à se operibus nobilitavit. Addam huic virum benè literatum *Josippus Faustinus.* Josippum Faustinum Vicentium civem, Brixia tamen oriundum Tincâ non incelebri familia, cujus ærumnosum exitum, ab Egnatio nostro me audisse memini. Noverat is hominem in civitate Bellunensi, per annos supra quatuor & triginta professum, eruditione dubio procul summâ & tam prælegendo, quam orando admirabilem, cujus integerrimam continentiam, & probitatem tota ea civitas cœlo effert, & admiratur. Is autem post navatam juventuti Bellunensi per tot annos operam, & multa ad posteritatis etiam institutionem elucubrata, eò incidit calamitatis, ut Belluno à Germanis obsessa, totius terè orbis in Venetos bello exardescente, missus is pro pacis quibuscumque conditionibus, ne urbs direptioni destinaretur, Orator unâ cum civibus aliquot sed ab hostibus, tributorum avidissimis, ad Pontem Æni, quem Isprucum hodie vulgo dicunt, in captivitatem abductus, jure gentium à barbaris violato, dum redemptionis pretium, quod illi flagitabant, omnem excedit modum, neque solvendo quisquam est è suis: Ipse in literarum otio ad eam usque diem nutritus, jam & mœnore, & ætati ingravescentis incommodo, malæque apud ejusmodi feritatem tractationis truculentia vexatus, ubi neminem habebat, qui consolationem afferret in tantis malis, neque quisquam inveniebatur, qui miseris perditum levaret, qui magno semper in honore apud Bellunenses fortunatè, beateq; vixerat, tanquam numen aliquod cultus,

*Galleotus
Narnien-
sis.*

cultus, & observatus, in eo carcere, vitā tam indignē, tamque infeliciter excessit. Solebat & Galeotti Narniensis, qui apud nos diu versatus erat, miserecere Egnatius idem. Is quidem suis clarior lucubrationibus, & magnorum Principum familiaritate magis celebris, quam nostro possit clarescere testimonio, cum à Francorum Rege Ludovico ejus nominis undecimo, accessisset ex Pannoniis, ubi Matthiæ Regis liberalitate deliciabatur, Lugdunum ad salutandum Gallum Regem se conferret, forte illi factus ex itinere ante urbis portas obviam, dum magna vir corporis habitudine, pinguedineque, & obesi ventris mole gravis ab equo se demittere ad terram vellet, id sibi cet honoris Principi habiturus, suo ipsius tractus pondere ita corruit, ut adfiso terræ capite, fractoque gutture statim expiravit. Hic Pollio. Quid obsecro probatissime vir indigno alienigenarum casu ita meministi, ut tuorum obliviscaris? Audivi ego Venetiis, dum Orator Pontificus in Pannoniam iterum missus, menses aliquot illic subsistere coactus sum, excidii Romani certior factus, dumque vestrorum hominum literas perscrutor, Paulum quendam Decanalem indignissimum vitæ exitum sortitum, cujus cum te perbellè conscium putem, quisnam hic fuerit obsecro nobis indices, nam & Granam, & Colotium video, ut alterum alterius auribus infusurasse animadverti, magnam utrumque literatorum carnificinam paravisse. Sed enim priusquam Decanalis elabatur, detur nobis ab nostris venia, ut quid super eo dicturus es, audiamus. Sanè

*Paulus
Decana-
lis.*

quidem cum de literatis sermo est, nullius ego libentius meminerim quam Pauli Decanalis, qui quantæ fuerit eruditionis, nulli non innotuit. Is enim vix quintum, & vigesimum ætatis annum attigerat, & præter absolutissimam Latinarum, Græcarum, & Hebraicarum literarum cognitionem, disciplinas etiam illas illustriores, Philosophiam, Astrologiam, & Mathematicas reliquas artes, non primis, ut multi, labris degustaverat, sed pleno fonte exhauserat. Qui quidem, dum præstanti Labore Ptolemæi Geographiam non tam temporum, quam imperitorum hominum injuria passim depravatam incolumitati pristinae reddere contendit, neque sibi die, neque noctu parcat, tam utilem, & jucundam humanis ingeniis cognitionem brevi exhibiturus, ex nimia scribendi assiduitate, nixu, & perseverantiâ, rupta intra pectus vena ita sanguinem, cepit evomere, ut nulla Medicorum arte sisti posset. Tum ille fataleni instare diem inspiciens, id unum habuit præmaturæ mortis, & interceptæ in studiis gloriæ solatium, quod rerum aliarum omnium contemptâ curâ, sacris initiatus, & in Augustinianorum Heremitarum claustra inclusus intra paucissimos dies, intaminatæ juvenis vitæ, integerrimum, pudicissimumque animum celo reddidit. Ex iis autem, quos Patavii studiorum meorum comites habui, tres mihi præcipue &

*Nicolaus
Angelicus*

ingenio, & probitate excellere visi sunt, quorum qui fuerit exitus, audieris. Nicolaus Angelicus Venetus, diligentissimam bonarum artium studiis operam navaverat. Nam & Philosophiam Patavii absolutissimè didicerat, neque ea contentus juris etiam peritiā acquisiverat, in eaque disciplina Romæ approbatus, laureæque ibi honestatus, in patriam ad fori negotia se contulerat. Sub primum appulum patre vitâ functo, familiaribus, atque iis quidem molestissimis est litibus infestatus, quibus dum variè distrahitur, accidit, ut sub primum noctis crepusculum tumultu ante aedium suarum fores excitato à percussoribus, quos adversarii sum miserant, dum aedes ipse suas defensurus, in quas illi contendebant irrumperé animosus juvenis stricto ense in viam usque mediam procedit, longè majori ex insidiis ingruente turba, cum unus in tot sufficere non posset, multis hinc inde vulneribus laceratus, refecto demum transverso icu sæmore miserabiliter occum-

*Mattheus
Albinus.*

beret. Ut verò, quæ recentissima sunt, commemorem, hujus & socius, & contubernalis Mattheus Albinus, & ipse Venetus, in arte medica peritissimus, ex qua locupletissimas divitiās comparaverat, magnam adeptus auctoritatē tam ex ipsius artis scientiā, quam ex incomparabili, quæ erat egregiè præditus integritate, ex uxore pudicissima admirandæ indolis filium susceperat, de quo cum spem optimam concepisset, & ad bonas artes idoneū comperisset, isq; ultra quam puerilitatis anni ferre viderentur, profecisset, subitariā in eum grassante febrī, acerbissimo elatus funere patrem in eam concepit doloris vim, ut ex concepta inde mœstitiā paucis post diebus, cum dolori resistere non posset, assidueque ejus funeris cogitationi inhæresceret, neq; levari aegritudine pateretur, eā demum oppressus, ipse quoq; perierit; nosque & amico optimo, & ingenioso opere, de ratione super ægrotantibus disseren-

distendi, quod inchoaverat, privati, perpetuo affligemur. At, ne ab hoc discedam contubernio. Hieronymus Angeli Pisauriensis magnâ apud nos celebritate Medici filius, & ipse Medicus juvenili quamvis aetate peritissimus, qui cum Albino & alitis, & educatus, fororem illi in matrimonium collocaverat, conspectâ & ipse cum summo animi mœore immaturâ nepotis morte, subsecutoq; recenti dilectissimi fororâ funere, vulnere hinc refricari, ac recrudescere viso, usque adeo cruciatus animi & afflicti est, ut ex luctu, & mœore contabescens, brevi ipse quoq; conjunctissimum fororâ subsecutus fuerit. Horum socius, & contubernalis Joannes Campanius Chaneensis, familiaris meus, acutissimi juvenis ingenii, Venetiis, & Patavii bonis literis, & disciplinis operâ multum insumpserat, eratque & in Philosophicis, & in Medicinâ studiis optimè eruditus, sed juventutem omnem per omnes inopiâ difficultates traxerat, amicorum tantum liberalitate sustentatus, qui natum ad frugem optimam adolescentem fovere perseverabant. Is posteaquam Medicum profiteri cœpit, mirum est, quàm brevî ad magnas opes pervenerit. Triennio enim, quò apud Bituriges ab Italis mercatoribus conductus, eam artem exercuit, largissimè locupletatus erat, quod in Medico juvene rarissimè contingit. Atque ita re bene gestâ, dum Romam transmigrare parat, ut in hac luce hominum viveret, quasque sub incude habebat, rerum naturalium quæstiones expoliret, secundum, & trigessimum natus annum atrocissimâ oppressus febre tam procul Italiâ, ut & ipse desideratus est, ita doctissima etiam ejus scripta interiere. Horum autem præceptor, & meus in primis Philosophiæ tyro-^{Bernardino Camu-}
cinius Bernardinus Camusius Albinganno patriâ, qui Philosophiam Venetiis, mox Patavii nobis ^{sus.} adolescentibus docuit, & suâ, & discipulorum celebritate clarus, quo proficiente, quæstiones eas asperiores Latinis verbis tractari posse experimento disciebamus, cum maturè nimis receptui cecidisset, medicinâ que se penitus addidisset, & nomen, & fortunas amplas in patrio acquisierat solo. Adhæc uxore supra quam Philosopho conveniebat formosa, & dote magna auctus, dum post tot exantlatos labores sperat otio aliquo per quietem frui, & aliqua ingenii, & eruditionis suæ monumenta posteris relinquere, rebellis conjugis operâ, ut fama est, à percussoribus quatuor multis & lethalibus vulneribus confossus est. Cumque diligenti curatione adhibita mortis jam periculum evasisse videretur, ab ea ipsa uxore veneno demum fertur extinctus. Et quoniam ad Medicos sermo-^{Andreas}
nis me series traxit, Andreas Mongajus Bellunensis repentino sublatus obitu studiosis potius omni-^{Mongajus.} bus, quàm sibi fuit incommodus. Ille enim, cum diligentem Medicinæ operam dedisset, depravatis ubique Avicennæ codicibus offensas, Damasum usque profecturus ad antiquos ejus auctoris libros perquirendos pelagi tantum enavigavit, terrarum tantum peragravit. Ubi ea in urbe confedit, Arabica per summam industriam, & vigilantiam lingua optimè percepta tam utilis auctoris scripta omnia correxerat, multaque ad hanc aetatem incognita declararat, cum à Senatu Veneto conductus Patavinæ est cathedræ præfectus, ut quam optimè callebat, artem edoceret. Paucis verò post mensibus à cœna, nulla male cujuspiam valetudinis molestia prætentatus subitario eventu in lectu inclinatus expiravit.

Sed enim quanto tolerabilior est Mongajî mors, quòd senex, quòd honoratus, quòd dives, ^{Julius Do-}
quòd sine morbi alicujus molestia, qui operibus quæ parturierat absolutis, vitâ cesserit; eò gravior ^{jonus.} est Julii Dojoni, item Bellunensis casus, qui juvenis, qui pessilientissimo morbi genere per aliquot dies vexatus, qui lubricationibus in medicina pluribus quidem inchoatis, nullis autem absolutis, tunc nobis ereptus sit, cum maximè patriæ ornamento, familiæq; suæ usui futurus erat. Is enim primo in Patavino gymnasio medicinam publicè professus, Venetorum deinde consulem honestissima conditione Aleppum usque secutus fuit; qua in urbe Turcici Imperii post Byzantium primario emporio per biennium commoratus, Tripolim ab altero Venetorum consule peste laborante accersitur; dum igitur eò cum duobus viæ sociis nocte propter æstivos calores magnis itineribus contendit, decimo ab urbe lapide hunc latrones ex occultis locis repentino impetu adoriuntur, alteroque comite ab his interfecto, altero autem gravibus vulneribus confosso, ipse clavâ in capite, & humeris sæpius percussus, exanimis jacuit. Latrones verò tantis ictibus interemptum existimantes, illo omnibus vestibus, & quamplurimis aureis Venetiis exspoliato, interiori tantum tunicâ eidem relicta, abierunt: ita verò crudeliter tractatus, vixque humi surgens post aliquod temporis spatium, multâ nocte in

54
 civitatem, unde discesserat, regressus est, ubi tandem brevi aëris benignitate convaluit. Non dum tamen triennio transacto satis locuples factus, iisque bonis contentus, quibus parentes suos, & numerosam familiam, decenter aleret, cum Bellunum natale solum remeare meditaretur, subita pestis vi in illa civitate saeviente, & quam multis sanaverat, eandem ipse quoque contactus, paucos post dies, tam immaturâ ætate, ab omnibus destitutus, miserabiliter animam efflavit, patriamque, & parentes sui expectatione defraudavit. Infelix etiam est Marci Antonii Turrani interitus. Fuit is Hieronymi Veronensis viri clarissimi, qui Patavii per multos annos Medicinam magno omnium profectu docuerat, filius. Juvenis dubio procul in omni disciplinarum genere longè ultra quam ætas ferret, eruditissimus, à primis adolescentiæ annis Patavii & ipse publicè professor, Dialecticam, Philosophiam, & Medicinam docuit. Turbulentissimis demum temporibus atrocissimi illius in Venetos belli, quod in eos Christianorum omnium Regum conjuratione gestum est, ut incommoda illa evitaret, & non apta jam studiis loca declinaret, Papiam accersitus maxima cum omnium admiratione, qui juvenis doctrinam, & eloquentiam commendabant, profitebatur. Cum ecce iniquissima correptus febre circiter trigesimo vitæ anno primarius penè ætate sua Philosophus in humanis esse desit.

M. Antonii
 Turranius.

Joannes
 Cotta.

Neque verò minorem in Joanne Cotta Veronense jaçturam fecerunt bonæ literæ. Juvenis is multa rerum omnium cognitione egregius, disciplinarum nostrarum non ignarus, Mathematicarum optimè peritus. In condendo verò Poëmata elegantia, & venustatis incomparabilis, quique antiquum illum leporem ætate nostra revocare cæperat. Is inquam, dum Viterbii apud Julium Secundum magnis de rebus Orator agit, pestilenti oppressus febrî in ipso ætatis flore detecit, scriptis ejus & hic, & illic magna ex parte dissipatis, ut neque posteritati, neque nomini suo prospicere potuerit. Vivet tamen, & doctissimorum omnium testimonio celebratus iniquæ fortunæ invidiam superabit.

Dantes Tertius
 Aliger.

Et Dantes Tertius Aliger Veronensis vir dubio procul optimè litteratus, & in Latino condendo carmine benè elegans, & eruditus fortunam ipse quoque novercam expertus est. Quo enim tempore scripta sua cæperat in classes instruere, & immortalitati suæ viaticum comparare, in belli tempora incidit, quod universi orbis viribus contra Venetos Julius Secundus Pont. Max. concitavit. Quo factum est, ut Veronâ à Barbaris captâ, ipse ne immani eorum feritati parere cogeretur, Mantuam voluntario exilio profugerit. Ibi que rerum omnium angustiiis oppressus, uxore & liberis ex opulentâ satis conditione in arctissimam egestatem, & miseriam conjectis, tum ætate jam gravis, & ad incommoda hujusmodi ferenda minus adsuetus, gravi admodum valetudine diu excruciatas in eo exilio, perturbato, subversoque rerum omnium suarum ordine, calamitose mortis genere vitam finit.

Hieronymus
 Boninus.

Tali mœrore contabuit & Hieronymus Bononius Tarvisinus, vir nisi fata eum tot calamitatibus afflixissent, ad magnam & ingenii, & eruditionis laudem natus, sive rerum antiquarum, quibus valde oblectabatur, cognitione præstaret, sive non inelegans carmen cuderet, sive aliorum ingenia benignissimus excitaret. Istamen per viginti & amplius annos tabe totius corporis computrescens, filiorum aliquot inprimis surditatem, mox & desipientiam expertus, superveniente bellorum tempestate, vitam extra patriam in magna rerum omnium perturbatione dereliquit. Ita & Jacobus Paganus Bellunensis, & generis nobilitate insignis, & literatura non incelebris, multis apud magistratus Venetos honoribus perfunctus, quo tempore numerosa prolis rectè, & ingenuè instituta, educata, & erudita solatio frui debebat, in turbulentissima Germanici contra Venetos belli tempora incidit, quorum violentiâ patriâ extorris factus, dum barbarorum saevitiam quanto potest studio declinat, voluntarius exul Venetiis omnium rerum incommodis afflictus perit. Fuit & Hieronymus

Hieronymus
 Donatus.

Donatus Patricius noster nullius ignarus doctrinæ, Poëta, Orator, Philosophus, Theologus, Mathematicusque peregrinus, tantâ semper rei familiaris molestiâ, & domesticorum ad justa rebellium curâ, sollicitudineque inquietatus est, ut nisi curas litterarum solatio levasset, nemo unquam in Venetos exulceratum per intolerabilem patientiam hic Orator pervicerat, prostrataque jam patriæ subsidium, & respirationem comparaverat, eo ipso die, quo sædus cum Julio sauxerat in rapidissimum lapsum

lappus febrim, brevique inde extinctus, subsecutam patriæ suæ, quam de pertinacissimâ fortunæ manibus extorserat, felicitatem videre non potuit. Scripta ejus innumera ad immortalitatem elucubrata, quod eruditissimum est ærumnarum genus, paucissimis admodum exceptis, quæ vivens ediderat, adhuc in tenebris jacent occultata. Sed hi forsân communia cum multis passim videantur, neque fortè ærumnosis adnumerandi fuerint, veluti calamitosissima Gabrielis Zerbi Venonensis Medici mors, quæ nulla multis ab hinc annis neque immanior, neque crudelior accidit. Fuit is in Patavino Gymnasio professor valde celebris, cujus promptissimum ingenium, & intrepida ob doctrinam confidentia Romanis etiam vestris tunc innotuit, cum in frequentissimo Philosophorum, Theologorumque conventu, ubi de re valde seriæ agebatur, ausus est Sixto Pontifici Max. disputanti imperitiam objectare, quæ ille offensus intemperantiâ, quod majestatem suam ita contemptui habuisset, erat in hominem graviter animadversurus. Sed enim Pontificis cognito consilio clam statim urbe aufugit, Patavique mox per annos multos profectus est. Accidit autem, ut Scander Turcarum Regis Primipilaris vir gravissima dysenteria laboraret, quæsieritque percognitissimum sibi hominem Andream Gritteum, qui nunc Princeps noster est, ut Medicus ex Italia ad se quam primum mitteretur, ingentia itineris, laborum, & curæ præmia reportaturus. Suscepit provinciam Zerbus, & immensum auri pondus spe vorans, ad Scanderem proficiscitur, secumque filiolum adhuc impubem adducit. Curat Principem hunc Zerbus diligenter, & pristina reddit incolumitati, donatur mox auro multo, vestibus, & gemmis, & argenteis pateris, & carohæsis, aliâque suppellectili locupletatur, ut si domum ea omnia asportare licuisset, unumquemque Europæ Regem instrumento fuerit provocaturus. Bene autem res acta erat, tatebaturque Princeps & vitam, & salutem sibi hominis hujus curatione partam, acceptisque ab eo de reliquæ vitæ ratione præceptis, commeatum dederat. Ille jumentis oneratis ad finitimum quoddam Turcarum castellum, unde in Dalmatiam diverteret, se recipit, pauculoque ibi dies moratur, dum præsidium itineris ex Christiani nominis hominibus accersitur, quæ omnia pacatissimè, & fide utrinque datâ acceptâ transigebantur. Accidit autem, ut Scander præceptorum immemor, & naturâ ipsâ minimè continens, dum libidinem suam explere pergit, in graviolem recideret ægrotationem, qua brevissimo temporis spaciolo consumptus interiit. Filii, ut in preciosa illa munera, quæ pater Zerbo dederat, invaderent, temporarium venenum è Medico patri datum calumniantes, percussores expeditissimos immiserunt, qui fugientem, ut ajebant, è fuga retraherent. Illi captum Zerbum, & unâ filium adolescentem indictâ causa eo supplicii genere affecerunt, ut primum immeritissimum filium ante patris oculos inter duas ex ligno tabulas inclusum, ferrâ medium dissecarent, mox ipsum quoque tormento eodem atrocissimo trucidarent. Exhorruerunt ad hanc barbarorum immanitatem omnium animi, cunctique veluti stupore quodam attoniti conticuerant, cum demum Colotius ita silentium rupit. Gravissimum est, non inficior, in exilio, & egestate laborantem morbo etiam absumi. Miserrimum longæ alicujus valetudinis incommodo cruciari; Infelicissimum trucidari; sed eorum ego fortem omnium teterrimam, & ærumnosissimam existimo, qui se tam miseros judicarunt, ut sponte sibimet manus injicerent. In reliquis enim ærumnis, quamdiu sperare licet, spes adfulget aliqua, quæ quidem ægritudinem, aut fortunæ favitiam leniat, in animo verò sponte mori destinato nulla neque spes, neque alterius consolationis ratio locum habet. Atque ne ullum calamitatis genus à literatis absit, hoc, ut est omnium atrocissimum, ita frequentius in hujusmodi genus hominum debacchatur. Sic Demosthenes, sic Cato, sic apud veteres clari plerique viri vitam finire, quod illis tamen vel laudi, vel saluti attributum est, & fortiter perrisse dicti: nobis, qui sanctius instituti sumus, nihil æquè perniciosum existimatur. Quod si rerum summa in hominum opinione consistit, illi nimirum omnium ærumnosissimi, qui suas sibimet invisas animas projecere. Verùm audite obsecro, an ulli nostro tempore fuerint, qui tantum calamitatis animo conciperent, ut non aliâ ratione illi obviam iri posse putarent, nisi manus sibi violentissimas inferrerent. M. Caballinus Anconitanus, summâ doctrinâ, summoque judicio vir, ita temperatis, moderatisque moribus semper fuerat, ut nihil eo probius, neque sincerius haberetur. Integerrimæ ad hæc bonitatis, & erga eruditos omnes amorabundus, magnam & humanitatis, & festivitatis laudem reportaverat. Is tamen

Gabriel Zerbus.

Colotius.

M. Caballinus Anconitanus.

tamen, dum apud Cardinalem M. Cornelium à secretis vitam agit honoratissimam, in maniam nefcio quam, quòd causà quadam deciderat, in qua secunda omnia sibi proposuerat, lapsus, sub idem tempus grandi pecunià deposito à magni nominis amico per inficiationem indignissimè defraudatus, in conclave suum sponte inclusus, iniquissimas sibi manus intulit. Foribus enim post aliquod temporis intervallum, quo non prodibat ad officia, perfractis, repertus est à necessariis humi jacens, præ longo gladio per medium pectus adacto, dum hesterno sanguine totum cubiculi pavementum nataret. Visa tamen hæc lues Florentiæ magis, quàm alibi vigere. Tres siquidem memorantur iterati viri, ejus urbis cives, qui talis perpulsi infania semetipsos suffocarint. Ex quibus Laurentianus

Laurentius
Laurentianus
nu.

magna celebritatis est, quo non elegantior quisquam Philosophiæ studia à Ciceronianis temporibus ad hæc usque sæcula interpretari aggressus est, Græcè, Latineque nimirum eruditissimus. Dum autem is Commentarius in Aristotelem Latino idiomate omni summo à barbarie incumbit elubrandis, partemque eorum jam edita, pars edenda proceditur, repentino nescio quo furore raptus, in profundum aquæ puteum semet ipse præcipitem dedit, seque vitæ & studiosos omnes expectatione, quamque de homine spem conceperant, frustratus est. Petrus autem Leon & ipse Florentinus artis medicæ peritissimus, & in literis politioribus non mediocriter excultus, variarumque rerum cognitione nobilis in tanta disciplinarum peritiâ, adversa fortis inclementiam evitare non potuit: furore enim quodam correptus, sponte in altissimâ aquæ puteum desiliit, atque ita genere mortis miserimo, & viro, præsertim Philosopho, indignissimo periit. Ita & Joannes Baptista Albinus Bernadi Florentini viri filius legum peritiâ, & aliarum disciplinarum studiis nobilitatus, ob eaque Apostolicæ Cancellariæ Rector adhibitus ætate adhuc florente, ut qui vix quintum & trigentesimum annum expleset, summâ modestiâ, atque etiam non vulgari prudentiâ habitus, erga omnes verò in primis officiosissimus, eò is adactus est, casu nescio quo, ut quodam die planè mane se in altam putei domestici voraginem immiserit, cumque funi, scitulæque mox ad hæssisset, quasi facti pernitens, supervenientibus fratribus, qui à servis excitati fuerant, opemque afferre conantibus, ipse sine derelicto sponte se in altissimam aquam suffocavit.

Petrus
Leon

Juan. Baptista
Albinus.

De fenestris aut se projecere Franciscus Fortunius, Julianus Camers, & Johannes Valdesius, hic amoris vi superatus, ille prædonum, qui Romam diripiebant, timore impulsus, alius qua de causa mente captus ignoratur. Nam cum Franciscus Fortunius Anconitanæ civitatis Prætor esset, quod munus honestissimè, sapientissimeque, ut Anconitani testantur, exequabatur repente reperitus est in Prætorii platea de palatii fenestris lapsus, ignorato auctore, cum tamen Anconitani prædicent eum furore quodam concitum sponte sese dedisse præcipitem. Fuit is jurisconsultus optimè eruditus, Latinis literis admodum expolitus, ut scilicet M. Antonii Sabellici discipulum agnosceres. Julianus autem Camers Grammaticus, qui Romæ annos multos publicè professus fuerat, ab Leone Decimo instituendo Innocentio Cardinali Cibæo adhibitus. Id primum, dum viveret, infelicissimum duxit, quod in honoribus, quos mirificè affectabat, nulla unquam ejus habita ratio. Demum oppressa ab Hispanis, Germanisque Roma, dum palatium diripitur, ubi is habitabat, aliquos ex familia per testes arripi, & ea parte adalligatos sublimes in supplicium, & absconditi auri quaestionem, vexari cum conspexisset, ipse veritus ne talia pateretur, cui etiam graviora, nisi aurum promeret, minitabantur, cum nullum aliud in rebus tam subitis, tumque angustiis consilium appareret, de altissima fenestra in silicatarum aream saltu se præcipitem dedit, corporeque universo silicibus miserabiliter adliso, tam duro exitio servituti, & cruciatibus illis mortem anteposuit. Neque minus miserabili de causa semetipsum interfecit Joannes Valdesius natione Hispanus, qui Romæ per literas, & industriam, & magnorum Principum gratiam ad magnas divitias evectus, multis apud nos officiis, id certi census nomen Romæ in honore habetur, clarus habebatur, juvenis quidem elegans & formosissimi corporis proceritate insignis, sed M. Antonii Alterii, viri Senatorii, patris ejus celebritate longè insignioris, amore correptus est, cumque indiès virtus ejus faminæ clarior elucesceret; ille morem amoris suo gestans, dat fidem uxorem sibi fore hanc: eique solemnè desponsione puella dedicatur. Paulo post ob-

Franciscus
Fortunius.

Julianus
Camers.

Joannes
Valdesius.

fecit pater sponsum sacris olim initiatum, neque ullum esse posse nuptiis locum, in summam adductus sollicitudinem, cum & sibi, & filiae illius per summam ignominiam videret, multis, & magnis, ut par erat, molestiis afflictus, rem desert ad Leonardum Cardinalem Roborem, qui tunc abente Julio Romae Legatus erat, magis ut ab eo consilium caperet, quam ut injuriam ulcisci meditaretur. Comprehenditur Leonardi jussu Valdesius, & in Hadriani molem capitis reus includitur. Ille tam amore perditus, quam vitae periculo perterrefactus abdicaturum se sacerdotio, si per summum Pontificem liceat, & puellam vel indotatam ducturum pollicetur. Atque ita sponforibus, vadibusque datis ea conditione dimittitur. Interim dum ejus veniae diploma à Julio Pontifice, qui tunc Ravennae confederat, expectatur, Valdesius neque libenter sacerdotiis, quae opulenta erant, abdicare cogitat, neque perferre se amorem, etiam si impunè liceat, ulterius sperat. Igitur quum id consilii se cepisse videret, quod non facile poterat explicare, graviore ob id dolore affectus, quòd pudicissimae faminae famam, & fortunam omnem everterat, si repudii nuntium remisisset, magnis excruciatu sollicitudinibus, misericordiaeque & pudore confectus, ut erat aestivus dies, turrulam quandam ad prospectum super aedium culmen excitatam distinctus adhuc ascendit, quasi matutinalem auram strictiorem animi gratia captaturus, servuloque mox negotii certi nomine ablegato, nullam aliam ratione nactus, qua se turbulentissimis miseriis explicaret, & dulcissimae sponsae famam, nominique prospiceret, ex editissimo eo loco in viam mediam sese praecipitem dedit, quo ita totis ossibus colliso, & statim exanimato, Alterii filia re percepta, ipsa quoque sponsi desiderio sibimet manum inferre tentavit; sed diligenti familiarium observatione prohibita, custoditaque, posteaquam tempore dolor aliquantulum mitigatus est, maritalem perosa vitam, perpetuo victura calibatu vestalem induit; Valdesius totius Romae luctu deploratus est.

Verum omnes mortis, & fati acerbitates excessisse, & quicquid unquam truculentiae fuit, exuperasse mihi videtur Francisci Priuli exitus infelicissimus. Juvenis is ex patriciatu vestro, Contarene, tuusque forsan condiscipulus, Romae etiam non ignobilis, qui bonarum disciplinarum studiis eruditus, Astrologiam in primis adamaverat, multaque ejus scientiae arcana in mortalium usum revelaverat, Augustino Gysio, Senensi viro, divitiarum opulenta claro, summo opere tam ob nobilitatem generis, quam ob doctrinam, & elegantissimos mores carus. Ante omnia verò Leoni Decimo Pont. Max. acceptissimus, qui quidem Princeps & doctrina, & judicio summus dicere solitus erat, Astrologiam olim extinctam in uno demum Priulo revixisse. Ita in eo, quem de ejus genese conscripserat, libro abditissima quaeque antea aetatis, & uni ipsi cognita Principi explicuerat; quaeque incumberent, quaeque futura essent, ad unguem, ut eventus postmodum comprobavit, in singulos ferè dies praedixerat. Quare Pontifex jam de erigendo eo meditabatur. Accidit verò, ut ab Gysio ad Aluminis fodinas visendas adduceretur juvenis infelicissimus, ubi statuerat sese aliquantulum exhilarare. Itaque dum venationes, dum aucupatus, dum retia, canesque procurantur, diesque tota domo geniales instituuntur, nescio quis furor Priulum occupavit, ut de consciscenda sibi voluntaria morte consilium caperet, atque haud ita multò post occasione oblata è gestatione quadam declinata turba in nemus se proximum abdidit, nullosque ibi nactus arbitros in aggeris praeralti lacunam sese praecipitem dedit. Fefellit juvenem altitudo aquae, quae vix semipedem adsurgebat, cumque non idonea ad suffocandam esset, à superveniente famulo, qui statim subsecutus fuerat, ex ea volutatione exemptus est. Revertuntur vespertino domum, magnoque interim accenso igne, dum servus huc illuc dimittitur, fatagitque, Priulus tempore, quo servum non adesse putabat, observato, in ignem se superinjecit, ad strepitum recurrit servus, sollicitoque studio dominum sustollit. Causatur illi nervorum infirmitas, & quidam quasi stupor, quem ex lapsu in aquam contraxit. Servus nihil cunctandum ratus omnia haec Gysio renunciat. Custodiendum diligenter Gysius imperat, leniter tamen habendum, ne furor exasperetur. Adfunt igitur custodes sub colludendi, confabulandique specie, summoventurque illa omnia, quae laeviendi occasionem praebere poterant; ille tamen expectato tempore, quo furoris sui suspensionem cessare animadverterat, seque jam negligentius custodiri, stabulum ingressus quasi mulam visurus suam, ibique nullo custodum invento, conjectis in parietem oculis acutissimi mucronis stylum conspicit, eoque statim arrepto aciem

in guttur ipse suum dirigit, seque quanto potest conatu ejugulare contendit. Diligentissimus ejus famulus, qui negotiali causa ablegatus fuerat, ubi ad stabulum descendisse dominum accepit, eo præcepti cursu provolans, videt hunc crudelissimo eo conatu sibi manus injecisse, insilit statim in ejus brachium, dereptoque stylo, eoque procul abjecto, ut valentibus erat viribus, medium complectitur Medici, curatur diligenter. Nunquam inde abscedit Gyfius, quin aliquem e primoribus amicis observatorem relinquat, ne quid is ulterius ineptiarum faceret. Simulaverat iterum Priulus respicientiam, & alioqui mori destinatus, hilari omnes compellabat fronte, dictorum, actorumque memor, nulli de infania sua suspicionem vel minimam relinquebat. Jam vulnus coiverat, jam surgebat e lecto liber, jam ludebat, jam cum omnibus festivissime jocabatur. Jam sodalibus, jam deambulationibus delectari videbatur. Quodam igitur die, qui festus erat, Gyfius mane ad lectum adest, Priulum ut habeat, percontatur. Ex voto ille respondit. Interrogat Gyfius, an velit secum ad proximam ædiculam, ejus diei festi causa, rei sacrae interfuturus accedere; quo non contanter promittente, hortatur Gyfius, lectulo surgat, seque adornet. Bene est, inquit Priulus, jamjam instructus adero; & tunc famulo innuit, ut lineam tunicam interiorem concalescentiam afferat. Abit Gyfius his inspectis, ut qui nihil ulterius mali suspicaretur. Dum verò famulus indusum alio cubiculo calefaciendum curat, Priulus tempus id nactus, quo cubiculo omnes exceleserant, pernicii saltu in fenestram sese proripuit, deque ea, quæ loco satis edito erat, se præcipitem misit; contraque tota dorsi spina, semianimus jacuit cum micore, & lamentatione omnium, qui priorem modestiam, & ætatem juvenis miserabantur; nondam enim octavum, & vigesimum annum exceleserat. Sublatus inde, & in lecticam impositus, adhibitis custodiis Romam à Gyfio statim asportari jubetur: nullum curandi officium intermittitur, cum tamen vel ita fractus curationi pertinacissime reluctaretur, ut qui mori omnino destinaverat. Subid tempus conjunctissimus illi condiscipulus Pierius Valerianus noster, qui rei fidem faciet, peregrè advenerat, amicumque statim salutandi causa inviserat, comperit inter medicorum manus destinatis, quod poterat, omnibus adversantem, nullumque remediū genus admittentem. Pierius quid actum esset, edoctus, blandis eum verbis alloquitur, indignissimum casum longè aliter ac erat, ut suspicionem elevaret, audisse se, statimque accurrisse, velle se in officio esse, neque amicum talem derelinquere ullo modo posse. Bono animo esse jubet, multa que de Pontificis erga eum benevolentia, quæ nuper audisset, pollicetur, quæque ad hoc apta videbantur, omnia commiscitur. Movetur Priulus amici, à quo se unice colinoverat, præsentia, & obligari fracta ossa, nervos distrahi, torqueri, componi, & acerbissimi doloris contraactiones constanter; & sine ullo profusus clamore tolerat, perpetiturque. Nunquam tamen neque Pierius, neque Ferdinandus Siculus Leonis Decimi Medicus, neque necessariorum quispiam pervincere potuerunt etiam adauctis intra dentium clausura scalpris, ut Priulus cibum capere, aut vi immisum continere vellet. Atque ita cum nihil illi quicquam morte deliberatius esset, qui neque aquis neque igne, neque ferro, neque altissimâ præcipitatione extingui potuerat, pertinacissimâ quinque dierum inedia consumptus inter unius Pierii lacrymantis ulnas expiravit. Obtruncant ad Colotii ditionem, tactique hujus atrocitatem omnium animi, conversique ad Pierium, & Melinum, & plerique alii, qui casu convenerant, an ita res gesta esset, sciscitabantur. Ea vera nimium fuisse Pierio cum lachrymis affirmante venit ab Augustino Cardinale Triulcio puer, qui Granam magni negotii causa accerferet. Tabellarium enim ex Galliis expeditissimis itineribus advenisse. Quo accepto surrexit Grana, & cum Melinus, fraudatum se diceret expectatione, quod polliciti erant pleraque à Contareno sapienter super his disputata recitare. Erit inquit Grana cras aut perendie conveniendi locus, neque enim tam procul habitamus, ut non unaquaque hora simul esse possimus. Quin potius inquam ego, mi Grana, tuque mi Coloti diem statim, quo iterum conveniamus. Nam ego quoque mirifice cupio, quæ fuerit sermonum hujusmodi catastrophe, percipere, & si vestro cum commodo fieri potest, hic potius apud Melinum congressus fiat; apud quem continuum ego biduum sum commoraturus, dum nulli cubicu-

cubiculum apud Principem adornatur, & ut instrumentum meum, & bibliothecam, quam hic reliqueram, recensere possim. Placuit & Granæ, & Colotio, apud Melinum conveniri, dictaque dies, rempufque pomeridianis horis in crastinum.

Primi Libri Finis.

JOAN. PIERII VALERIANI

DE

LITERATORUM INFELICITATE.

Liber Secundus.

Postero igitur die cum horâ constitutâ omnes convenissemus : nam Colotius apud Granam pranderat, ego apud Melinum remanseram ; intervenerunt etiam viri duo, nimirum lepidissimi, Thomas Petrosantius, & Joan. Mar. Cathaneus, qui nos eo die plurimum quaesierant, & apud Melinum esse, tandem olfactu veluti quodam investigaverant. Et quoniam ambulasse ex frequentiore anhelitu videbantur, salute data atque accepta, quamprimum sedere jussi sunt. Melinus, qui sollicitos eos animadvertibat, & quasi novi aliquid dicturos augurabatur, nihil contactus, quid vos inquit amici optimi tam anxii, retentique videmini, num quidnam affertis novi ? Utinam inquit Petrosantius nihil hodie afferrem novi, aut quod nuper ex Galliis allatum est, vanum mendaxque nuntium deprehenderetur. Admirati omnes, quonam evasura esset ejus oratio, in eum insipientes sermonis incepti finem expectabamus, ille tamen ne verbum quidem ulterius addebat ; instamus omnes, & quidquid tandem haberet, ne nos diutius celaret, flagitamus. Tristissimum, inquit ille, nuntium vobis affero summum atate nostrâ ingenio, optimâque doctrinâ, & incomparabili eloquentiâ virum, Andream Navagerium in Galliâ defunctum. Ad hæc Grana. Ecqua tibi nuntii hujus fides ? Nam & nos de gravissimâ hominis valetudine, deque abjectâ salutis spe heri literas acceperamus, eâque de causa à Mæcenate meo Priultio vespere accersitus, ut conventum nostrum subito dissolveremus, in causâ fui. Verum illæ ad nos literæ, depositum quidem Navagerium, nondum tamen extinctum admonebant ; datæ autem erant literæ a fundulo 3. Nonas Majas. Quare, nisi quid certius afferatur, non est ut in animum despondeamus, quamdiu enim spiritus inest corpori, sperare de salute licet. Verum quas tu vidisti literas, quo die datæ sunt ? PETROSAN. Extinctus verè nimirum est Navagerius noster, atque etiam elatus, ut nunc nuper tabellarius Regius, cui antiqua est cum domesticis meis consuetudo, mihi narravit, & efferrî hominem suis ipsemet oculis vespertinis horis... Maii... Galliæ oppido, ubi tunc Rex morabatur, inspexisse afferat, Tum Colotius alto cum gemitu, Hoc unum nostræ inquit, aberat calamitati, hoc reliquum erat bonis literis infortunium, ut postquam Hispania nobis Castilionem ademertat, Gallia insuper Navagerium invideret, sicine demum fata perseveranti odio literas insequuntur, & veluti reliquum Italiæ desolarunt, has etiam penitus extinguere constituerunt ? Traxerat quidem omnes animos in mœstitiâ Navagerii desiderium. Verum ubi Colotius Castilionem superaddidit, ita omnes ingemiscere, affligique cœpimus, ac si totidem fratres, aut parentes coram extinctos intueremur. At quoniam, inquit Colotius, nihil jam suave de literatis expectamus, posteaquam hoc veluti auctarium additum est, rectè sermonem, quem heri occæperamus vel hoc uno de nuntio continuandum censeo. Quem obsecro sermonem inquit Cathaneus ? COLOTIUS. Literatorum calamitates, indignosque exitus, & miserabilem penè omnium vicem dolueramus, quasique deseramus Gymnasiorum, atque Parnassi vastitatem. CATH. Tristissimum quidem

R r 2

argu.